

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Težave kmetkega stanu v liberalni dobi.

(Knez Alojzij Liechtenstejn.)

III. Prvo, kar sedaj kmetke ljudi posebno
tlači, so neprimerno velike dače. Te so pa dvojne:
državne (cesarske) pa deželne in srenjske, t. j.
deželne in srenjske priklade (Umlagen). Prve, t.
j. državne dače so sedaj tolike, da zamorejo že samé
kmeta spraviti v sitne zadrege, posebno, če zapo-
redom potegnejo hude letine. Srenjske priklade in
tudi deželne so pa v liberalni dobi toliko posko-
čile, da mnogo srenj tudi v najboljših letinah
upropastijo. Prihodnje kmetke zbornice, v ka-
terih bi kmetki ljudje sklepali o lastnih kmet-
skih zadevah, kakor sedaj v trgovinskih zbornicah
trgovci sklepajo o lastnih trgovskih zadevah,
bodo tedaj morale, hitro ko bodo osnovane, delo-
vati in siliti na zmanjšanje dač. Tukaj mi utegne
kdo ugovarjati: ali državi je treba denarjev. Res
je, državi je treba denarjev, veliko denarjev; toda
resnično tudi je, da ima finančni minister z držav-
no davkarijo vred ozir jemati na velikanske de-
narstvene spremembe v poslednjih letih. Denar
se je v ogromni meri preselil v roke, katere v pri-
meri do kmeta jako malo ali nič davka ne pla-
čujejo in torej ima državna davkarija pri pobiranju
dačnih denarjev zapustiti pot, kder denarja več
najti ni, in ga iti iskat tje, kder ga še kaj, ali
kder ga največ je. Ne prikrivam si težkoč ter pri-
znavam, kako težko je, pregibni kapital v zdatne
davkarijske kleše djati. Pregibni kapital obdačenju
previdno uhaja, kakor polzka jegulja ribičevim pr-
stom. Toda ni dvomiti, da bo skušana in dosledna
davkarija vse take težave slavno premagala. Njena
vsemu svetu dobro znana prebrisanost in znajdljivost
si zamore tukaj pridobiti mnogo slave, še več pa
denarjev, brz ko prazni strah pred denarstvenimi
mogotci odloži. Kmetke zbornice bodo dalje morale
siliti na to, da se bodo srenjske priklade (se vé
da tudi deželne) srenjam zopet v pametni meri
nalagale. Omenim še, da bo tudi treba od konca
do kraja predruščiti sedanjo postavo gledé domo-
vinske pravice (Heimatsberechtigung) in tako zva-

nega pomočnega domovja (Unterstützungswohnsitz).
Kajti toti dve postavi sedaj velika mesta zlorabijo
na škodo kmetkim srenjam. Vabijo namreč mlade
in krepke delavne ljudi iz dežele k sebi ter jih
črez nekoliko let, ko so se izdelali, oslabei in se
postarali, pošiljajo po šubu nazaj kot ubožce in
reveže ter jih na stare dni nedolžnim srenjam v
oskrbovanje navešajo. Vsled tega imamo tudi če-
dalje večje stroške za šub, ki je postal drag po-
magač svobodnemu preseljevanju — prav liberalno
delo usmiljenja, ki se v tem kaže, da lačne po
šubu pošiljajo na sprehod.

Druga težava, pod katero sedaj ubogi kmet
omaguje, so dolgovi. Tako ves zadolžen, kakor
sedaj, še kmetki stan v Avstriji ni bil nikdar.
Dolgovi pa rušijo gospodarstvo v dvojnem oziru;
prvič ker zamore upnik dolžniku kapital odpove-
dati in ga tirjati nazaj, drugič, ker mora dolžnik
upniku izplačevati letne obresti. Odpovedljivi dolg
je večten nemir za delajočega posestnika in če se
mu kapital odpové, tedaj je prisiljen ali gospo-
darstvo odložiti, ali posestvo prodati ali pa najeti
nov dolg, da prvi poplača. Da je vsak navedenih
slučajev rednemu gospodarjenju neugoden, to je
jasno kot beli den. Večidel se novi posestnik
novim razmeram ne more kmalu privaditi, stari pa,
če na posestvu ostane, tem težavniše gospodari,
čem več upnikov na reveža pritiska. Naposled je
še treba pomniti, da pri sedanjem splošnem ubo-
žanju novi posestnik navadno le majhno svotico
kupnine položi, z vsem drugim pa na dolgu ostane.
Reva začne torej gospodariti z večjimi dolgovi,
kakor so oni bili, zarad katerih je njegov prednik
iz posestva moral. Dolžnost obresti plačevati je
sila težavna reč. Zadolženi posestnik je prisiljen
vsako leto nekaj od pridelovanih dohodkov pri-
trgati si. Ta letni davek narašča pri sedanjem
slobodnem oderuštvo neizmerno ter presega daleč
žrtve nekdanje rabote ali flake. Sedanje oderuške
obresti se pobirajo brez ozira na mogoči pridelek
zemljišča, brez ozira na pridelovalno zmožnost
kmetkega človeka. Oderuške obresti krčijo ubo-
gim ljudem že zgoli človeške pravice in kvarijo

davkeplačilno moč državljanov. Zaostalih davkov država nikdar ne iztirjuje tako neusmiljeno, kakor sedaj oderuhi dolžne jim obresti in kapitale iz ljudi derejo. Vseh posestnikov posamezne cele dežele se država nikoli ne upa zaradi zaostale dače rubiti, pač pa mora sedaj po svojih uradnih pomagati, da oderuhi v Gališkem in Moravskem vse kmete po dražbah iz posestev tirajo. Kajti uradniki morajo postaviti gledé svobodnega oderuštva izvrševati, dokler ni preklicana. Na Ogerskem so poslanci in vlada v tej zadevi popustili liberalne nauke, ustregli so javnim potrebam ter določili, koliko obresti se sme postaviti jemati in po sodnji tirjati. Naši liberalci se pa še niso toliko spametovali*), čeravno so pri nas razmere in potrebe jednako hude in nevarne. Naši liberalci so pač vseh najslabši. Gledajo sicer vedno na svoj dobiček, vendar so prekratkovidni, da bi ga vselej res zasledili in toraj sežejo po najbližnjem pomočku in za silo, z katerim le kratak čas shajajo. Ko bi vendar popolnem slepi bili, dali bi se vendar vsaj voditi! Od liberalcev tedaj pričakuje kmet zastoj zdatne pomoči, liberalci mu pomagati deloma nečejo, deloma pa ne morejo. Kmetom se morajo dati kmetске zbornice, da bo v njih kmetски človek sam svoj glas povzdignil in zastran silnega zadolženja kmetskega stanu sledeče tirjal: 1. Postava, katera pripušča denarje proti menjicam (Wechsel) jemati na hiše in selišča, na zemljišča, na živino in orodje, sploh na ves fundus instructus ali gospodarstveno spravo, se mora preklicati; 2. Treba je osnovati postavu, ki bo določevala mogoče dolge obroke za odpovedanje kapitalov, kateri kot dolg ležijo na zemljiščih ali gruntih. Kajti le tako je redno gospodarjenje na kmetih mogoče. Jaz bi celo za to bil, da se do neke like višine kapitali nikako nebi mogli odpovedati. Kajti nekateri kapitali na zemljišča vknjiženi so tako varni, da zamoreš dolžno pismo vsaki čas brez zgube prodati. Primeroma nekaj jednakega vidimo pri državni renti in pri vsakovrstnih posetenih delnicah, čeravno se jihov kapital ne more odpovedati; 3. Zemljiščna posestva se ne smejo z dolgovi preoblagati, k večjemu do ene tretinke ali četrтинke čistega dohodka, ki se imate kot najvišja svota za obresti po 5% za kapital računati, kar daje potem najvišjo svoto kapitala, kateri bi se na posestvo smel posoditi. Na primer vinogradič daje 30 fl. vseskoznega čistega dobička na leto. Toraj bi se smelo 10 fl. (tretinka) za obresti po 5% obrniti in tedaj le 200 fl. kapitala na vinogradič kot dolg vknjižiti; 4. V tistih krajih, kder je sila prevelika in se posestnik nikakor drugače pomagati neda,

se morajo oderuški dolgovi pogori omenjeni največji višini obresti in kapitala preračunati in zmanjšati; utonajočemu človeku ne gre še le kazati, kako se ima plavati, marveč trebaga je takoj iz vode potegniti; 5. Zoper oderuhe se morajo zopet uvesti ostre postave, po katerih bodo kaznovani v denarjih in z zaporom in tudi druge nepovoljne jim nasledke svojega nepoštenega ravnanja čutili v državljanskem življenju. Kajti le bedasti liberalci mislijo hudobijo zatreti z tem, da se nji z kaznijo prizanaša; 6. Srenjam se mora dovoliti pravica, barantačem ali špekulantom nakupovanje, drobljenje in zlaganje zemljišč prepovedati. Kmetска zemljišča bi se naj prodajala zopet le kmetским ljudem. Kajti ohranjenje sebe samega je vsakemu stanu najsvetejša dolžnost; 7. Sedanje dedinske postave (Erbchaftsgesetze) je treba modro predrugačiti tako, da bodo stalnost rodbine na njenem rojstnem selišču boljje varovale. Naposled je še potrebno, da se krajiškim navadam primerna družinska postava za posle osnuje, katera bo hlapecem in deklamin sploh kmetским delavcem dajala več moralčne zaslombe in gmotne varnosti.

Slavna gospoda, to so tiste najpotrebniše reči, na katere morajo prihodnje kmetске zbornice neumorno siliti. Ne dajmo se od liberalcev motiti, ki tukaj ugovarjajo rekoč: sleherni, tudi kmetски, gospodarstvo potrebuje denarjev, kreditov. Res je, ali konservativni nečemo kredit odpraviti, ampak le modro uravnati in omejiti. Hranilnicam, katere so z manjšimi obresti zadovoljne, smo jako hvaležni in jim želimo srečnega uspeha in napredka. Toda lehkomišljencem med kmeti otežkočiti narejanje novih dolgov, je gotovo koristna reč.

Naposled še omenim tretjo težavo, ki sedaj kmeta hudo tare; to je padla cena poljedelskih pridelkov. Uzrokov je več. Najmenitnaši so sledeči! Sosedne dežele Rumunija in Rusija imate vsako leto veliko zrnja in klavne živine za izvažanje pripravljene. Zemlja tam bolje rodi in delo menje stane, zato pa zamorejo svoje pridelke jako po ceni prodajati, izvažati in tako na ceno naših poljskih pridelkov pritiskati. To postane tem bolj občutljivo, ker naše železnice od tujega blaga za daljne pošiljatve jako malo vožnine jemljejo, med tem ko krajše pošiljatve domačih pridelkov po jako visokih tarifih računijo in tako domačo trgovino motijo in domačim pridelkom ceno gubijo. Naši fabrikanti, fužinarji in obrtniki zahtevajo od vlade, naj tujemu blagu po visoki colnini pot zapira. Jednako bo treba, da tudi kmetски ljudje v kmetских zbornicah povzdignejo svoj glas in za tuje zrnje in tujo klavno živino zahtevajo visoko colnino in torej varovanje domačih poljedelskih pridelkov.

*) Nekoliko vendar že, ker so vsaj za Gališko sklenili novo oderuško postavu, katero so svitli cesar potrdili.

Resolucije ali sklepi

splošnega shoda avstrijskih katoličanov na Dunaju
meseca maja 1877.

E. Šola.

III. Dokler sedanje nekrščanske uravnave šolstva in učilstva ne bodo odpravljene in z bolj-šimi nadomeščene, je katoličanom najnujnejša naloga, na vse sile delati, da se nevarnostim, katere mladini iz ovih uravnjav žugajo, kolikor mogoče v okoliših prihaja. Deloma je to mogoče, ako se ustanovljajo, vzdržujejo in podpirajo katoliški privatni zavodi pod vodstvom duhovnih redov (n. pr. šolskih sester itd.) potem privatne varovalnice za otroke, učilnice, sirotišča, pripravništva za učitelje in učiteljice. Sploh pa je treba zunaj šole dostavljati, česar sedanja šola gledé katoliškega prepričanja in zdatnega verskega poduka ne zmora. Na mladino, dokler v šolo zahaja, upljiva zraven dušnega pastirja in kateheta, o čemur se pa ne gre tukaj razgovarjati, najbolj domače življenje starišev in sploh vse javno življenje katoliškega ljudstva. Karkoli tedaj pripomaga ohraniti katoliške navade gledé javnih pobožnostij, skupne domače molitve, katoliških pozdravov (hvaljen bodi Jezus Kristus) itd., vse to brani katoliško odgojo otrok. Neposreden pomoček za ohranjenje in okrepljenje katoliškega družbinskega življenja so stanovske družbe ali zaveze, zlasti važna in imenitna je družba krščan-kih mater.

Čem dalje katoliška mladina v brezverskih srednjih in višjih šolah napreduje, tem bolj raste nevarnost njenega razkristijanjenja. Precej mladih ljudi, prisiljenih obiskovati oddaljene šole, je krščanskej domačej hiši odvzetih, od leta do leta občejujejo več z tujim svetom in tovarštva si od-birajo na slepo srečo. Najbolj nevarno je v letih popolne svobode na visokih šolah, ko je upljiva po krščanskem nasvetovanju, lepih zgledih krščan-skega mišljenja in življenja najbolj treba. Čem bolj se torej učilni zavodi katoliškemu življenju izneverujejo, tem večja je potreba naredeb, katere se sicer mladini nebi vsilovale, pač pa bi se naj kot njihovim gmotnim in duševnim koristim ugodne na mikaven način priporočale. Sledeče nasvete priporočamo:

1. Katoliški dijaki se naj bolj družijo.
2. Naj se udeležujejo krščanskih zadrug, n. pr. marijanske zadruga, v poznejih letih pa dela-jočih katoliških društev, zlasti preskrbovanju ubo-gih posvečenih konferenc sv. Vincencija.
3. Posredovanje pri nastanovanju katoliških dijakov pri vernih katoliških rodbinah.
4. Na vseučiliščih bi naj katoliški učenjaki blagovolili za določeno število dijakov znanstvena, učečej mladini primerna, predavanja imeti, deloma gledé višjega poduka v veri, deloma pa v takih znanostih, čijih pravo razumljenje je v najtesnejši zvezi z verskim prepričanjem.

5. Polagoma se naj zopet upeljejo katoliške zaveze dijakov in kolegije. Shod katoličanov spozna kot močno zaželeno, da bi po vseh deže-lah prijatelji mladine vzajemno z pastirstvensko duhovščino in predstojništvu katoliških zadrug in društev praktično poskusili, ali se dajo gori nave-denij nasveti djanski upeljati ali ne in naj bi o uspehih prihodnjemu shodu katoličanov poročali.

IV. Da se bo zmotam novega šolstva in iz njih izvirajočim nevarnostim v okoliših prihajalo, je k djan-ski izpeljavi te namere potrebno, da se katoličani med seboj porazumijo, drug na drugega naslanjajo in vstrajno delajo. Zato se sklene sledeče:

Shod katoličanov spoznava kot nujno potrebo, da se v vsaki deželi in v večjih deželah v sleherni škofiji, bodi po osnovanju v ta namen posebnih društev, bodi po odsekih že obstoječih kat. pol. društev, bodi na kak drug način vsekako poskrbi, da bodo sposobni možje upeljevanju in pospeše-vanju tega, kar se je v navedenih točkah a) glede borbe zoper brezversko in posilno šolstvo, b) glede priprav za blagonosen prevrat in c) glede obrambe katoliške mladine zoper razkristijanjenje kot ko-ristno spoznalo in priporočilo, kolikor mogoče v porazumu z škofi, posvetili uredjeno in vstrajno delovanje in se tako sposobne storili, o razvitku, katerega je šolstvo v njihovih deželah že imelo v oziru na postavodajavo, na upravo in na djanske nasledke, vselej zanesljivo poročati in povsod z svetom in djanjem pomagati.

Gospodarske stvari.

Navadno mijilo in kako ga kvarijo in ponarejajo.

M. Težko se nahaja ktera med vsakdanjimi potrebščinami, ki bi bila tolikim in tako raznovrst-nim goljufijam podvržena, kakor ravno navadna žajfa ali mijilo za pranje. Ne le, da je dostikrat pomešano z krompirjevo moko, teževcem, vodnim steklom, s tanko glino itd. ima vrh tega ne redko-krat po 60—80 težnih odstotkov vode v sebi in tedaj le 20—40 delov pravega mijila. Odkar so začeli na nov način mijilo delati, naureč po mrz-lem potu z razjedno sodo namesto z pepelom in apnom, se tako imenovano močno ali krepko mijilo, ki ima k večjemu le 30 odstotkov vode v sebi le redko več nareja in prodaja, če si tudi milarji in prodajalci svojemu blagu to ime v njegovo pri-poročbo še vedno prilastujejo. Večidel mijila, ki ga dandanašnji narejajo in prodajajo, je le tako imenovano gativno mijilo prej ko ne odtod to ime, ker pri narejanju popolnoma nečisti spodnji lug, kateri se pri močnem mijilu izloči in odlije, v vse mijilno testo stlači ali zgati in tedaj težo mijilu za polovico ali za $\frac{3}{4}$ poviša. Od tod prihaja, da se taka žajfa, ko stara postane z nekako solnato skorjo prevleče. V prejšnjih časih se je, kakor znano vsa žajfa iz loja narejala, zdaj se jemlje zato mnogo cenejše palmovo ali kokosovo olje,

Prava vrednost ktere koli žajfe obstoji pred vsem drugim o tem, koliko ima, več ali manj, maščobe v sebi. Kakošne so pa ravno v tem oziru marsiktere žajfe, se lahko da iz te resnice sklepati, da se zdaj že znajo iz 100 kilov palmovega olja 300 kilov mijila narediti. Kupec potem takem za svoj trdo zaslužen denar le $\frac{1}{3}$ pravega mijila in $\frac{2}{3}$ vode (luga) dobiva, in še kakenga drugega smetija. Res da niso ravno vse sorte tako slabe, pa imajo vendar najboljše le po 40—50 % prave čiste žajfe. Našli so jih pa že sort, ki so po 80 % vode in tujih primeškov v sebi imele. Tako mijilo, ki je tako rekoč za goljufijo kakor nalašč narejeno, ponujajo posebno prodajavci, ki od hiše do hiše hodijo sicer res za prav nizko ceno, vendar pa še vedno za 50—60 % predrago. Prav težko je na prvi pogled samo po zvonjavi obliki presoditi, ali je ktera žajta dobra ali slaba. Ni zadosti kakor v prejšnjih časih, ko so še močno in krepko žajfo delali, da je žajfa bela, trda in suha, ker se vse te lastnosti po primešanju vodnega stekla ali drugih snovi žajfi dati znajo. Prava vrednost žajfe se da le spoznati in presoditi, ako se v ta namen prava skušnja z žajfo naredi, koliko je namreč v katerem kosu prave žajfe. Tu pomagajo nekatere priproste poskusbe, ki bi se morale v vsakem gospodarstvu, v katerem se več mijila potrebuje, narejati, da se take poškodbe varuje, ki v teku celega leta precej denarja stoji. 1. Posuši se kos žajfe na zmerno toplem kraju prav dobro. Kos se je pred sušenjem zvagal in zopet po sušenju, in iz tega koliko več ali manj je na svoji teži zgubil, se spoznava vrednost blaga. To je najbolj priprosta poskusba, ki pa le poprečno merilo za presodbo podaja, ker voda nikdar popolnoma ne izpuhti in ker se druge primešbe na ta način ne dajo spoznati. 2. Vzame se na tanko zvagan kos mijila morda blizu $\frac{1}{8}$ kila, zreže se na drobne kosce in se postavi v $\frac{1}{2}$ litru vode, v katero se je peščica kuhinjske soli vrgla, k ognju, da nekaj zavreje. Paziti pa je treba, da zmes ne vzkipi. Potem se pogleda ali se žajfa od vode rada loči ali ne. Ako se ne loči rada, pridene se še nekaj soli, da se stvari rajše ločijo. Na to se cela zmes pusti, da se razhladi, plast žajfe, ki je na vrh stopila, se odzame, dobro posuši in zvaga. Kar proste teže manjka, to je primešek. Ali je ta voda, ali odvečen natron ali druge tvarine, za to se gospodinja ne bode dalje brigala. Dobra močna žajfa mora 60—70 % maščobe v sebi imeti, najboljše gativne žajfe pa, kakoršne zdaj delajo, jo imajo le 50 %, slabše pa komaj po 30—33 %. Vse drugo je nič vredna primešba.

V prejšnjih časih je bila pametna navada, da se je v vsakem večem gospodarstvu potrebna žajfa doma skuhala. V ta namen so se kosti, ki v kuhinji ostajajo, prekuhale in vsi drugi odpadki maščobe nabirali in branjevali, dokler se je za jedno kuho žajfe dosti maščobe nabralo. Škoda le, da se ta hvalevredna navada dan današnji če

dalje bolj opušta. Odpadki maščobe se mečejo v pomije ali kako drugače pod zlo gredó. Namesto tega se pa za težek denar kupuje dostikrat ničvredna žajfa in še ta se pogostoma v neposušnem stanu rabi. Pri pranju se dostikrat maže, kakor nekakošni močnik. Ni čuda tedaj, da se zdaj po 12—15 kilov mijila potrebuje, kjer jih je poprej 5 zadosti bilo.

Majoran.

M. Vrtnarji razločujejo a) poletni majoran, ki se po leti seje, po zimski pa v bolj mrzlih krajih zmrzne, kakor n. p. po celi severni Nemčiji, kjer ta rastlina mrzlih zim ne pretrpi. Zato se pa po takih krajih le čez jedno poletje vzdrži in ga imajo tam le za jednoletno rastlino. b) zimski majoran. Ta rastlina prenese v toplejših krajih, kakor na Francoskem pa tudi pri nas zimo in le pri bolj hudem mrazu pozebe. Trpi toraj po južnih krajih po več let, kakor timos ali timijan. Ta okoliščina je tudi vzbudila misel, da je zimski majoran neka posebna sorta, kar pa je krivo. Je le jedna sorta majarona, ki pa po južnih krajih po več let, po severnih pa le jedno leto trpi. Majaron zahteva v mladosti toplote in tanko rahlo prst. Seje se tedaj meseca marca pod steklom v gnojnih gredah. Sajenice, brž ko so dosti močne, se presadijo na gredice 4—6 palcev vsak sebi ali pa gredam za obrobek na prav solnčnem kraju. Med letom se po trikrat porezuje. Kdor si hoče semena sam prirediti, si mora jeseni nekoliko rastlin v lonce presaditi, v stekleni hiši ali med okni prezimiti in sponladi zopet na prosto pa zavarovano in toplo mesto posaditi. Do avgusta seme dozori in ostane 4—5 let káljivno. Lahkejšje pa je si semena pri semenarju kupiti. Po krajih, kjer ta rastlina na prostem prezimuje, se pa rajše zaploja z delenjem posameznih rastlin. V senci posušene vejice se rabijo v kuhinji kot začimba za klobase in pomočke, v lekarni pa kot pomoček za kihanje, za okladke in zelišne kopeli.

Tržne novosti. Nenavadno posebnost imamo dnes povedati; iz sosedne Nemčije je k nam došlo, posebno na Štajersko in Koroško, deloma tudi na Kranjsko, veliko živinskih kupcev, ki neznano veliko goved pokupijo in na Nemško izvažajo. Kranjska kmetijska družba se boji, da nebi po tem takem naša domača živinoreja, za čije povzdigo se je že toliko denarjev potrošilo, škodo trpela, ker se najlepša živina tropama iz dežele goni. Naj tedaj posestniki pazijo in ceno visoko držijo. Pruska Nemčija se tiho pa gotovo pripravlja na boj, in skrbi že sedaj za živež. Letina kaže povsod dobro. Od vseh strani slišimo le ugodne glase, da pšenica, rž, ječmen in oves dobro in mnogo zrnja pri mlatitvi dajejo; kuruza in krompir, ajda in proso lepo kaže; da bi le nekoliko deža o pravem času palo; še celo vinogradi so se popravili tako, da na Ogerskem in Avstrijskem upajo

na srednje dobro branje; tudi pri nas na Štajerskem smo v obče zadovoljni — se ve kder ni bilo toče — cvelo že dolgo ni tako ugodno po vinogradih, kakor letos in že sedaj se kaže lepo, polno, z debelimi jagodami nadevano grozdje; proti lani smo za 3 tedne naprej in ako bo še avgust ugoden, potem dobimo precej izvrstno vino l. 1877. Vsled veselih glasov o dobri letini, leze cena pri zrnju nazaj, toda ni preveč, čemur je turška vojska uzrok in bojazen, da se kde ne raztegne še na več držav. Za starim vinom se pa mnogo poprašuje.

Sejmovi na Štajerskem 4. avgusta: sv. Gora; 6. avg. Loka, Lemberg, Ptuj, Trbovlje, sv. Trojica v Halozah; 10. avg. sv. Lovrenc na polju, Radgona, Lučane in Podčetrtek.

Sejmovi na Koroškem 4. avgusta Kotiče; 6. avg. v Blatnice, sv. Lovrenc v Zilski dolini, Črno; 10. avg. Sirnica, sv. Lovrenc v Reichenavi, sv. Lenart v Lavantinski dolini; 13. avg. Belak; 16. avg. Hüttenberg.

Dopisi.

Iz Maribora. Pretečeno soboto je bila v šoli tukajšnjih šolskih sester letna skušnja vpričo milostljivega kneza in škofa in mnoge imenitne duhovne in svetne gospode. Koncem šolskega leta je obiskovalo šolo blizu 400 deklet, izmed katerih jih je nad 100, večjidel iz viših razredov, v zavodu šolskih sester stanovalo. Vsa šola je razdeljena v 7 razredov. V 7. razredu se podučujejo večjidel take deklice, které se za učiteljsko službo pripravljajo in namen imajo, v red šolskih sester vstopiti. Učiteljice in učenke so svojo nalogo izvršile zares izvrstno, ter zaslužile pohvalo, ktera se jim je od vseh strani izrekala. Nek vojašk častnik, ki ima tudi svojo hčerko v zavodu, se ni mogel dosti načuditi, da je bilo sestram mogoče, tako male deklice pa že toliko lepih in težavnih stvari naučiti. V posebni dvorani so bila razstavljena razna dela pletenja, šivanja, vezenja itd., ktera so deklice med letom napravile in jih sedaj radostno seboj vzele, da se doma pred stariši izkažejo, kaj in koliko so se naučile.

Iz Kostrivnice. Nepostavnemu in razpokani kostrivniški farni cerkvi škodljivemu streljanju z možnarji je deželjska gosposka konec napravila. Z omenjenim streljanjem pa zdaj farno predstojništvo pri cerkvenih slovesnostih ni imelo nič opraviti. Pečal se je ž njim, kar se po drugod ne godi, srenjski berič, čuden stric. Letos na veliko noč so pokali možnarji ob 1/2 5 zjutraj komaj 10 korakov od cerkvenega zida proč. Z naprej bo na povelje deželjske gosposke drugače in že 28. in 29. julija že tudi bilo. Ces. kralj. glavar v Ptuj namreč je poslal v smislu visoke c. k. namestnije v Gradcu pismo, ktero je v resnici zlata vredno. V njem beremo: „Naredbe, ktere

zadevajo cerimonije, slovesnosti, procesije, zunajni lišp in kinč in druge enake reči, ki služijo k povzdigi službe božje, pripadajo edino le gosp. fajmoštru, ki se naj o njih z cekmeštri pogovorijo, zlasti, ako bi se za takošnje reči kaj iz cerkvene kase plačati moralo. Zarad tega imajo tudi le gosp. fajmošter z cekmeštri zastran cerkvene muzike in streljanja z možnarji kaj določiti pravico. Le samo toti določijo, ali sme cerkvena muzika biti in pa, ali se sme z možnarji streljati in pa kje. Srenja in srenjčani nimajo v teh rečeh nič odločiti, oni smejo samo svoje želje povedati, ktere gosp. fajmošter spolnijo, ako so pravične in pametne. Da se ob cerkvenih slovesnostih 28. in 29. julija in 6. in 7. oktobra zoper te naredbe in ukaze ravnalo ne bo, in da se ne bo nemir godil, se je ob enem c. kr. žandarmeriji v Rogatecu zapovedalo, na to gledati in skrbeti, da se to zgodi, kar se je zaukazalo. Žandarji bodo od tistih oseb, ki bodo z možnarji streljale, pismo z farnim pečatom od gosp. fajmoštra danó tirjali, v katerem pismu morajo osebe in pa kraj za streljanje odločen naznanjen biti. Osebe, ktere se bodo brez takošnega pisma ali na kakem drugem, kakor na mestu po gosp. fajmoštru odločenem, pri streljanju zasačile, se bodo zapodile, in če bi se ustavljale, jih bodo žandarji prejeli in se bodo kaznovale. Kazen bo zadela vsakega brez razločka, ki bi se delovanju ces. kr. žandarjev ustavljal. Farnemu uradu (gosp. fajmoštru) in pa srenjskemu uradu (srenjskemu gosp. predstojniku) je zapovedano, vse to ljudem naznaniti, da se nerednosti godile ne bodo, in da se bo vedel vsak kazni varovati. Zoper te ukaze bi kak rekurs nič ne pomagal. Farnemu uradu se ob enem naroča, pametne želje srenjčanov spolniti, da se vzajemna zastopnost ohrani. V „Gosp.“ štev. 25 od 12. junija se tudi bere o streljanju z možnarji pri slovesnih okoliščinah. Tisto streljanje je pa pri posvetnih veselicah kakor ob trgatvi, pri godovih, na gostijah i. t. d. Za takošno streljanje so srenjski predstojniki odgovorni in smejo tiste kaznovati, ki nimajo pravih možnarjev ali ki po nezanesljivih osebah ali na kakem mestu streljati pustijo, na katerem je imetje ali življenje koga v nevarnosti, streljanje z možnarji pri cerkvenih slovesnostih in žegnovanjih pripada edino le gosp. fajmoštrom in cekmeštrom.“ Tako piše slavna c. k. deželjska gosposka. Vsled tega zaukaza so kostrivniški „kanonirji“ vsi poparjeni, posebno jihov „komandant“ — srenjski berič!

Iz Reichenburga pri Savi. Dvakrat druga za drugo nas je nesreča obiskala; 24. t. m. zjutraj ob štirih začne hiša posestnika in mizarja Martina Sotoškega goreti, ali k največji sreči smo ogenj hitro pogasili. Ali to še ni bilo zadosti; 25. t. m. drugi dan ob 1/2 5 zjutraj se vname hiša Franca Pongraca; ogenj se je hitro razširil in v kratkem je stalo 7 poslopij v ognju. Fr. Pongracu ste zgoreli dve hiši, živinski hlev in mesarju Jos. Rupniku živinski hlev in blizu 200

centov krme. Skupna škoda znaša 3500 gold. Samo Rupnik je bil zavarovan. Očitno hvalo moramo krškemu gasilnemu društvu izreči, ki nam je v nesreči na pomoč prišlo. 14. t. m. so našli na obrežju nekega ribnika mrtvega otroka; mati ki je otroka pustila, se še ni izvedela.

Iz Brašlovca. Skoraj neverjetno je, koliko nespametnih in praznovernih ljudi je še med nami, ki predrznim zapeljivcem in galjufom najneumnije reči verujejo. Pretekle dni je tukaj hodil nek slepar, domá iz Zagorja pri Savi. To človeče je ljudi sleparilo s tem, da se jim je ponujalo za skušenega živinozdravnika. Ko je zapazil, da mu verujejo, jim je začel praviti, kako umé „coprati“ ter napraviti, da preneha vsako „zacopranje“ tako, da se vsled „copra“ zbolelega živinčeta nikoli več čaranje ne prime. Na dalje jim je iz „kant“ prerokoval prihodnost, se vé da vse le za drage denarje. Mnogo ljudi je že tako opeharil in tudi arzenik in druge strupovine prodajal. Najbolj čudno pa je to, da drznega goljufa nihče ces. kralj. gosposki ne ovadi! —

Iz Ljubna v savinjski dolini. Naš župan kot predsednik krajnega šolskega sveta že od septembra l. leta ni sklical nobene redne seje. Dvakrat že sta v tem času dva nda tirjala sejo, ki je potem bila napovedana, toda kdo ni prišel, to je bil vrli predsednik in jegov namestnik. Pravijo, da se bojite račun položiti. Pritožilo se je že zarad tega pri okrajnem šolskem svetu, ki še pa do sedaj ničesar ni odločil. — Bilo je 19. julija, ko se je v Savinjskem vrhu zgodila velika nesreča. Nekega posestnika hlapec je po zajutruku šel na brezo po trte. To pa je za 17letnega mladenčca bila zadnja pot. Komaj malo spleza na brezo, stopi na suho vejo in pade raz drevesa na tla; to pa tako nesrečno na levo stran, kjer je imel za pasnikom ostro sekirico, da mu je ta trebuh prerezala. Preden je vrčnik, vrli g. dr. Pirkmajer, prihitel, je že preveč črev iz trebuha stopilo in nesrečnež je v 48 urah po groznih bolečinah umrl. — V gornji savinjski dolini nam je ljubi Bog pripravil lepo žetvo. Žito je lepo in čisto. Veselo je gledati, kako se kozolci polnijo, ki so dolgo že prazni stali. Upamo, da se bodo tudi kašte vrlo polnile. Krompir in kuruza lepo kaže vsled blagonosnega deža. Tudi sadja imamo nekaj in črešnje po hribih sedaj najlepše zorijo. Bodi Bogu hvala za vse!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Magjari in poprek vsi turkoljubi sedaj čedalje bolj silijo, naj bi Avstrija šla Turkom na pomoč zoper Ruse. Vse drugo avstrijsko prebivalstvo pa ravno nasprotno misli in želi, naj se Avstrija drži dogovorov z ruskim carjem, reši turško prašanje in zasede konči Bosnijo in Hercegovino, na kar tudi marsikatero vojaške priprave zanesljivo kažejo. V Metkoviću v Dalmaciji delajo tabor za 12.000 mož, v Spljet

pride 5000 mož z glavnim stanom za generala Rodiča, kateri je namenjen za glavnega poveljnika v Bosniji in Hercegovini; 2 regimenta husarjev sta mimo Zagreba šla na bosensko mejo, v Senj pa 1 regiment ulanov, sploh pa bode 5 vojnih oddelkov pod orožje pozvanih, če je res, kar novine o velikem zboru ministrov pod predsedništvom cesarjevim iz Dunaju poročajo. Vojake bodo vsaki čas poklicali. — V Ptuj so iz Ljubljane pripeljali 2 bateriji novih Uhacijevih kanonov, da bodo z njimi vojake streljati vadili na širnem dravskem polju pri Ebensfeldu. — Kranjski zbor bo meseca avgusta sklican na kratko zborovanje, da bodo volitve priznane in izvoljen nov odbor, katerega so nemškutarji najbolj potrebni. Slovenski poslanci bodo bržčas skušali kmalu v začetku kazati, da zamorejo z odhodom iz zbornice veljavnost zborovanja braniti. Jeze nemškutarske se menda malo bojijo. — Južno-tirolski poslanci so se poslanstvu za državni zbor odpovedali; vlada razpiše kmalu nove volitve in je odposlala zaupnih mož, gledat, ali se še da kaj opraviti med tamošnjimi Italijani, ki močno na laško stran vlečejo. Tudi tržaški in istrijski Lahoni so se začeli drzno glasiiti. Nedavno so razposlali oklice do prebivalcev, naj bodo pripravljeni na zedinjenje z laškim kraljestvom. Podpisan je nek skriven odbor prekucuhov v Trstu pod imenom: il comitato trgestino istriano. Tako veleizdajstvo se šopiri v Avstriji in vlada še le Lahe podpira proti pravičnim zahtevam vselej zvestih Slovencev v Gorici, v tržaški okolici in v Istriji. — Vojaške vaje so vendarle nekoliko pretežavne. Pretečeni teden je od par sto vojakov blizu Krems-a v Sp. Avstriji 50 zbolelo, 7 jih je takoj umrlo, 2 sta pa znorela. Vsled tega je izišlo povelje, da smejo vojaki v sedanji vročini telečnjak odložiti, nezdrav zavratnik odpreti in pred 10. uro v kosarne nazaj iti. — Cesar Viljelm zapusti 7. avg. Gaštein in se snide z našim cesarjem v Saleburgu. — General Molinari se je z magjarskimi ministri sprl in generalno komando v Zagrebu odložil. V Turka zaljubljeni Magjari so pretečeno nedeljo 200 zborov po raznih mestih sklicali, se za Turke jokali in do vlade sklepali prošnje, naj hiti — ubogim Turkom na pomoč!

Vnanje države. Naša Avstrija uživa sedaj sicer mir, toda jene zunanje razmere niso brez nevarnosti. Resničnih prijateljev nimamo skoro nikder, sovražnikov pa vse polno. Najbolj se repenči Italijan; ta zbira sedaj v 3 taborih 80.000 mož, brodovje ima zbrano v Tarentu, laške novine drzno hujskajo zoper Avstrijo in pravijo, da če Avstrija vzeme Bosnijo in Hercegovino, mora Italiji prepustiti južni Tirol, Gorico, Trst in Istrijo. Za italijansko ošabnostjo pa stoji pruski Bismark, ki je prav židane volje postal, ko je njegov mešetar Beningsen iz Rima prišel nazaj in mu poročal, da je zvezo med Italijo in Nemčijo srečno dognal. Zoper koga? No, to bodedmo Avstrijanci menda skoro izvedeli. Čudno je tudi to, da Prusi

tako nujno in skrbno poizvedavljajo, koliko stoji naših vojakov na Českem in Moravskem? Pruski Bismark ima juda Bleichröderja kot denarnega mešeterja ter da vsakega zapreti, kateri se predrzne očitati mu, da se z pomočjo nesramnega juda na borzi bogati. Isti človek kot minister je tudi največ kriv, da imajo Nemci postavbo, po kateri so kolinskega nadškofa Melchers-a odstavili, zaprli, potem iztirali in sedaj zopet na 30 dni v zapor obsodili, ker je dvema župnikoma kot nadškof pisal, kako imata ovčice Gospodove pastirovati. Posestniki velikih železnic v Severni Ameriki so uradnikom in delavcem plačilo hotli znižati za 10 %. Vsled tega so se ti uprli, delo opustili in na vojake streljali, kateri so hotli nemiru konec storiti. Nekoliko vojakov je bilo ranjenih, a mnogo delavcev že umorjenih, ker so vojaki bili prisiljeni v nje streljati. Nekateri vojaški oddelki so pa delavcem dali prav in rabuka je vsled tega še večja. — Srbi so sklenili colnino na tuje blago povzvišati in 2 milijona zlatov na posodo vzeti, da se pokrije dolg lanjske vojske. — Grki pošiljajo več vojakov in streliva na turško mejo. — Za kristijane živeče sredi Turkov se je močno bati, čem bolj Rusi napredujejo; Turki nameravajo namreč vse kristijane poklati, preden svojo tolóvajsko gospodstvo odložijo. Vsled tega se govori, da bodo vse večje vlade evropske poslale svoje brodogve na Turško kristijanom v pomoč!

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

Pretečeni teden ni bil srečen za Ruse; čeravno so čez Donavo mahnili z neizmerno silo, vendar še nimajo nikder prav uspehov, kakor bi jim želeli bilo. Krivi so nekaj gotovo tudi ruski generali, preveč so svoje sile raztepli. To so Turki biž zapazili; začeli so se zbirati in z veliko silo na posamezne ruske oddelke mahati. Vsled tega so Rusi par krat že prišli v hude zadrege. Tako je general Krüdener z IX. oddelkom srečno vzel Nikopolje 16. julija in vlovil 6000 Turkov z 72 kanoni, toda drugi den je samo 2 regimenta odposlal v Plevno tako neprevideno, da so hrabri pa nesrečni vojaki Osman-paši prišli pod meč. Osman-paša je namreč tiho prilezel iz Vidina in se za Plevnom z 20.000 možmi zvito skril, iznenadejane Rase strahovito zgrabil. Raka 2 regimenta sta se s čeno branila in še le po strašnem krvi preli-vanju zapustila Plevno. Palo jima je 32 oficirjev in 2100 mož; 22. julija potem so dobili Rusi pomoči in so zopet zgrabili Turka pa zastonj; kajti tudi Osman-paša je dobil več vojakov. Sedaj lo-masti IV. ruski in IV. rumunski oddelek v Plevno, da zapodita Turka nazaj. Osman-paša pa je med tem proti Balkanu odposlal Adil-pašo, ki je ruske čete pregnal iz Lovaca in Selvija in maha sedaj proti Gabrovi, da prvemu turškemu generalu Me-hemed-paši roko poda; ta stoji namreč z 60.000 Turki med Šumlo in Džumajo. Če se obadva ge-nerala združita, potem so vsi Rusi, ki so tako

srečno čez Balkan odšli, odrezani od glavne ruske vojske in ta je z ruskim carjem vred od Turkov obdana od Plevna, čez Gabrovo, Džumajo, Raz-grad in Ruščuk; zašla je v sramotno in mogoče tudi sila nevarno past. Pri Plevnu je dnes zopet boj!

Smešničar 31. Pri nekem slikarju je bila med drugimi tudi podoba izpostavljena, na kateri se je videlo, kako je hudič po neko ženo prišel. Nek kmet premišljeval je podobo, začne kimati ter reče sam pri sebi: „ta menda le ni moja, ker ona bi mu gotovo očesa skrampala.“

Razne stvari.

(Učiteljske spremembe) nadučitelj Škoflek na Vrauskem in Cizelj v Mozirju menjata svoje službe; za učitelja na Planini pride J. Voglar in k sv. Križu pri Slatini Fr. Bezjak. V Ločah pri Konji-cah je Ida Salficky nameščena kot učiteljica.

(V Šoštanju) začne urad za cementiranje sodov in druge posode z 1. avgustom svoje delovanje v hiši gospe Bete Orel-jeve.

(Speče dete zgorelo) je pri sv. Martinu v Rožni dolini, ko je nepreviden mlatič z tobakom škedenj užgal.

(Nalašč užgal) je nekdo Šunkovo gospodarsko poslopje v Hočah pri Mariboru; ogenj je kmalu zgrabil sosedo Strohmajerja in Miheliča. Pogorele so 4 hiše in 2 škeduja.

(Znanemu domoljubu Dom. Čolniku) na Drvanji v slov. goricah je pogorelo gospodarsko poslopje; škode je 4—5000 fl. Zavarovan je bil pri banki „Slaviji“.

(G. profesor Jan. Pajk), lastnik slovenske tiskarne v Mariboru, je dobil profesuro na gimna-ziji v Ried-u na G. Avstrijskem. Čudno, kako slovenske profesorje v nemški Ried tiščijo!

(Tatovi na sejmu) v Arvežu 20. julija so v gnječi nekemu kmetu prerezali suknjo in mu iz naprsnega žepa vkradli 380 fl. in se potem med množico zgubili.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Prestav-ljeni so čč. gg. kaplani: A. Podhostnik v Prihovo, — J. Pečnik v Svičino, — G. Hrastel k sv. Štefanu. — Na novo so vmeščeni čč. gg. L. Kramberger v Marenberg, — M. Go šč v Vuzenico II., — F. Šošterič v Hoče II. — Kaplanija v št. Rupertu nad Laškimi in 2. kaplanija v Šmarnu pri Slov. Gradcu ostanete začasno izpraznjeni. Spremembe v Danici štev. 30 so bile pred časom naznanjene, krive in nezanesljive.

(Za družbo duhovnikov) sta vplačala čč. gg. Zabukošek 44 fl. (ustn. dopl.), Lenart 11 fl.

Dražbe III. 3. avgusta Jan. Muršak v Rogozi 1760 fl. 4. avg. Ana Petrovič v Pobrežu 2150 fl. 8. avgusta Jan. Toplak v Pavloveh 400 fl. Peter Medved v Statenbergu. 10. avg. Štefan Šunkovič v Turnišu 275 fl. Gregor Kreml v Negovi. 17. avg. Franz Abt v Ločiču 800 fl. Janez Štruc v Rožnem 275 fl.

Loterijske številke:

V Trstu 28. julija 1877: 66, 24, 11, 60, 32.

V Lincu „ „ „ 77, 81, 12, 17, 57.

Prihodnje srečkanje: 11. avgusta 1877.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 61:10 — Srebrna renta 65:50 — Zlata renta 73:50 — Akcije narodne banke 794 — Kreditne akcije 152. — 20Napoleon 9:91 — Ces. kr. cekini 5:93 — Srebro 109:10.

Prilичno posestvo na prodaj.

Pet četrtink ure od Maribora blizu farne cerkve v obljudenem kraju se proda hiša z 3 sobami, kuhinjo, kletjo, hlevom, sadunosnikom in vrtom. Posestvice sodi za krčmo, kupčijo ali kakega penzioniranega gospoda. Več se izve na mauti v graškem predmestju v Mariboru!

Stanovanje 3—3

v stari makolski šoli, pripravno za kakega duhovnika v pokoju ali za kakega rokodelca, se daje z lahкими pogoji v najem.

V novi šoli se pa oddaja lepa, prostorna vinska klet.

Natančneje pri krajnjemu šolskemu svetu v Makolah!

Priporočba pridne krčme v Mariboru.

Podpisana dajeta vsem tistim, kateri radi krčme obiskujejo, ino tistim, kateri včasih iz dežele v Maribor pridejo, posebno pa čestitej duhovščini po deželi, na znanje, da sta z pričetkom tega meseca zdavna znano krčmo

„zum Sandwirth“

(Rapoc) v Mariboru

v najem vzela. V tej krčmi je več sob za popotnike pripravljenih, katerim se bode stanovanje po najnižji ceni računalo. Kar se tiče jedila in pijače — treba je posebej opomniti, da se bo v tej krčmi le naravno ali pravo vino, posebno iz Frajhami in od Št. Petra, in prav dobro pivo iz Maribora točilo, kakor tudi za to skrbelo, da bodo jedila prav okusna.

Koncem pa še posebno vabita vse Slovence, kateri ljubijo kapljo dobrega vina in kos dobre pečenke, naj prav obilno obiskujejo njuno gostilnico.

V Mariboru dne 19. julija 1877.

Jože in Hanika Grušovnik.

[2. - 3.]

DANIJEL RAKUŠ,

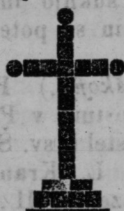
trgovec z železjem

v graški ulici — v CELJU — v graški ulici

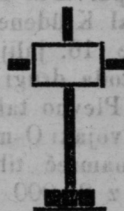
priporoča svojo

veliko zalogo

z pravim zlatom pozlačenih

nagrobni križev

potem zalogo

na dalje

delov za prihranivna ognjišča (šparherde),

ključarsko blago za razna poslopja;

vse je v lepi obliki in iz dobre robe izdelano. Narisi, potrošni proračuni, ceniki se rado in takoj dapošljejo, ako se po njih želja izreče.

Isti priporoča naposled svojo

zalogo poljedelskih strojev (mašin)

posebno mlatilnic in trijerjev za čiščenje zrnja, ki so res izvrstna roba in po ceni, kakor v fabriki (Clayton & Shuttleworth).